

Sayaca Bak,

Tarifeden Haberi Yok...

Recep Şeker

Elektrik Mühendisi

Evet bugünlerde çok dikkat çeken reklam spotlarından biri böyle başlıyor. Tabii bu metin aynı mamulün ilk tanıtım spotlarının yanında zemzemle yıkanmış mertebesinde. En azından bazı doğru bilgiler içeriyor ve en azından ilk tanıtımlarda olduğu gibi bu sayacı yani puant tarifeli elektronik sayacı, bilinen diğer adlarıyla elektronik sayacı - akıllı sayacı tesisatınıza bağladığınızda faturanız otomatik olarak yarı yarıya düşecek yanlışında ısrarlı değil.

Peki ne yapıyor bu kerameti kendinden menkul sayaç? En önemli özelliği klasik mekanik sayaçlarda olmayan elektronik yazılım sayesinde farklı saatlerde enerjiyi satan kurumun (genelde TEDAŞ) tespit ettiği üç zamanlı tarifelere göre tüketimi kaydederek, ücretlendirmeyi her tüketim süreci için kendi tarifesinden yapmakta. Yine üzerinde yüklü yazılıma göre merkezi okuma ve faturalandırmaya, bir merkezden enerjiyi kesmeye-açmaya, üç zaman dilimi için ayrı ayrı ya da toplam tüketim bazında sınırlamaya müsaade etmekte. Tabii bu son söylenenler için şebeke altyapısının (scada sistem) uygun ve yeterli olması gerekir. Bunun yanında tüketimin cetvel ve grafik olarak çıktısını almak da mümkün. Henüz bazı pilot bölgelerde uygulanıyor olsa da peşin enerji satışı uygulamasına (kartlı satış) destek vermekte.

Faturalar Azalacak Mı?

Benim burada esas incelemek istediğim sayacın bu çok işlevliliğinden öte en geniş abone grubu olan mesken abonelerini ilgilendiren boyutu. Önce üç zamanlı tarifeyi biraz açalım. Mevcut ya da diğer bir deyişle mekanik sayaçlarla kullandığımız enerji ölçüldüğünde kullanılan tek terimli tarifede Ocak 2002 tarihinde geçerli olan elektriğin birim fiyatı 114.800 TL/kWh, tüketimin 150 kWh'i geçmesi durumunda 172.200 TL/kWh tir. Üç zaman tarifeli sayaçla yapılan ölçümlerde ise; birim fiyat 06.00-17.00 saatleri arasında 103.300, 17.00-22.00 saatleri arasında 180.350 ve 22.0-06.00 saatleri arasında 55.400 TL/kWh'tir. Şimdi bazı hesapları beraber yapalım. Bunun için önce bazı kabuller yapmamız gerekiyor. Öncelikle 06-17 zaman dilimine (S), 17-22 zaman dilimine (P), ve 22-06 zaman dilimine (U) zaman dilimi diyelim. Mesken tipi tüketim gruplarında kullanılan enerjinin bu üç zaman dilimine paylaşımı mevsimlere göre, kentlere ya da kırsala göre, farklı gelir gruplarının yaşadığı semtlere göre farklılıklar gösterse de genel yaklaşım (S) zamanında %30, (P) zamanında %40, (U) zamanında %30 olduğu şeklindedir. Bu kabulleri kabul ediyorsak artık rakamlardan bahsedebiliriz.

Evet, eğer ayda 150 kWh enerji tüketiyorsanız klasik hesaplara 17.220.000 TL, üç zamanlı hesaplara 17.962.500 TL. ödeyeceksiniz demektir ki eskiye göre %4 zarardasınız demektir. Fakat aylık 150 kWh'i geçen tüketimlerde ise, ki genelde bu limit geçilir, mesela 250 kWh aylık tüketimde klasik hesaplara 43.050.000 TL, üç zamanlı hesaplara 29.937.500 TL fatura çıkar ki burada da eskiye göre %30 kardasınız demektir.

Aslında üç zamanlı tarifeye geçildiğinde esas olan, tüketimlerimizi mümkün mertebe (U) zamanına taşıyarak faturamızı zayıflatmak, kârımızı artırmaktır. Bunu da şöyle örneklebiliriz; bazı tüketimlerin saatini değiştirmek mümkün olmamakla beraber çamaşır, bulaşık, ütü, elektrikli fırın kullanımını hatta şofbenimiz elektrikli ise banyo saatlerini (U) zaman dilimine taşıyarak toplam tüketimin %20'sini (P), %50'sini (U) zaman dilimine toplayabilirsek, hesabı yeniden yapalım. Böyle bir tüketim profilinde aylık 150 kWh'lik tüketim karşılığı klasik hesaplara yine 17.220.000 TL fatura çıkacakken, üç zamanlı hesaplara 14.214.000 TL. ödeyeceksiniz demektir ki eski hesaba nazaran %17 kârdasınız demektir. Bu hesabı bir önceki örnekle karşılaştırabilmek için bir de aylık 250 kWh'lik tüketim için yapalım. Klasik hesaplara yine 43.050.000 TL'lik fatura değişmezken, üç zamanlı hesaplara gelecek fatura 23.690.000 TL olacaktır. Burada da net kârımız %55 olacaktır.

Hesaplardan bahsederken bazı hatırlatmaları da yapalım. Klasik fatura hesabında 150 kWh'i geçen tüketimlerde birim fiyat artı yönde değişiyorken, üç zamanlı tarifede fatura hesabında tüketim miktarıyla fiyat değişmemektedir. Bir hatırlatmada yaptığımız hesaplarda eğer aboneliğiniz mevcut ise elektronik sayaç taktırmak ve tarifeyi değiştirmek için ödeyeceğiniz yaklaşık 150.000.000 TL'nin, ayrıca genelde %5

belediye tüketim vergisi ve %18'lik KDV'nin dahil edilmediğinin bilinmesidir.

Sayaçlardan Kim Zengin Olacak?

Tabii bir elektrik mühendisi olarak son bir hatırlatma ve eleştirimi de söylemek zorundayım. Tüketici haklarının sözde kaldığı ülkemizde, özellikle kamu kurumları hizmet kalemlerinin kendilerine düşen paylarını günden güne azaltmakta, vatandaşı maalesef yolunacak kaz olarak görmeye devam etmektedir. Bunu şimdi de sayaç değişikliği bedelini vatandaşa yükleyerek göstermektedir. Ayrıca en azından Telekom hizmetlerinde uygulanmakta olan hafta sonu ve tatil dönemlerinin ucuz tüketim tarifesine alınmaması da ilginçtir. Bu bakış bile buradaki niyetin elektrik tüketimini puant saatler dışına taşımayı teşvik etmek değil, yine vatandaşı ek yük altına sokarak birilerini zengin etmek olduğunu göstermektedir. Esas mesleki çekincem ise tesisatlarımızın durumudur. Elektrik şebekelerinin "bir faz, bir nötr, cereyanı uzatabildiğin yere kadar götür" mantığıyla tesis edildiği ülkemizde, konutların içindeki tesisatlarda da 22.00'den sonra bütün yüksek güç tüketen cihazları aynı anda çalıştırmak ne derece sağlıklı olacaktır acaba? Bilmekteyiz ki elektrik tesisatında büyüklükler (kablo kesiti, şalter, sigorta vb.) seçilirken eş zamanlılık katsayısı diye bir katsayı kullanılır. Saat 22.00'den sonra bu katsayıyı yok mu sayacağız? Her şeye rağmen uygulamanın, vatandaşa azami fayda sağlamasını dilerim.